

ปัญหาการรับน้องกับโทษทางกฎหมายที่รุนแรงที่ควรรู้

นายชยพล ธาณีวัฒน์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย

บทความนี้ใช้เพื่อนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
รายการเจตนารมณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปัญหาการรับน้องกับโทษทางกฎหมายที่รุ่นพี่ควรรู้

นายชยพล ธาณีวัฒน์
 วิทยากรชำนาญการพิเศษ
 ผู้เรียบเรียง

๑. บทนำ

ประเพณีการรับน้องหรือกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ คือการจัดกิจกรรมเพื่อต้อนรับนิสิตหรือนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดมายาวนาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นิสิตหรือนักศึกษาที่เข้ามาใหม่เกิดความเป็นกันเอง ลดความกังวล และสร้างความสามัคคีระหว่างนักศึกษารุ่นพี่ และนักศึกษารุ่นน้อง (กองเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, ๒๕๕๙) ต่อมาเริ่มมีการนำระบบโซตัส (SOTUS) เข้ามาใช้ ในการรับน้อง ซึ่งหลักการพื้นฐานของระบบโซตัสจะให้ความสำคัญเรื่องการเคารพผู้อาวุโส รุ่นน้องต้องเคารพ เชื้อพี่รุ่นพี่ หล่อหลอมให้ทุกคนมีความรักความสามัคคี แต่ในความเป็นจริงการรับน้องโดยใช้ระบบโซตัสกลับ กลายเป็นกิจกรรมที่รุ่นพี่ใช้อำนาจในการบังคับข่มขู่ให้รุ่นน้องทำตามความต้องการของตน โดยไม่คำนึงถึง ความเหมาะสม กดดันให้รุ่นน้องต้องทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ ใช้ความรุนแรง ทำร้ายร่างกาย บังคับให้ดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมในทางเพศ อันเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งการรับน้องในลักษณะดังกล่าวส่งผลร้ายต่อสมาชิกใหม่ที่ถู กกระทำทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังที่เห็นปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ หรือสื่อประเภทต่างๆ ว่ามี นักศึกษาใหม่ได้รับอันตรายจากการเข้าร่วมกิจกรรมรับน้อง ซึ่งบางครั้งร้ายแรงถึงขั้นเสียชีวิต หรือบางรายที่ ไม่ได้รับอันตรายแก่กาย แต่ก็ได้รับผลกระทบทางจิตใจอย่างรุนแรงจนเกิดสภาวะวิตกกังวล หวาดกลัวรุ่นพี่ และต้องลาออกจากสถาบันการศึกษาไปในที่สุด (พิณพลอย, ๒๕๕๙ น. ๑)

ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของกิจกรรมรับน้องอย่างกว้างขวางแต่ก็ พบว่ามีรุ่นพี่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ยังคงจัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยไม่ผ่านความยินยอม จากสถาบันการศึกษาหรือผู้ปกครอง และสร้างความสูญเสียอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งท้ายที่สุดรุ่นพี่ที่เป็นผู้จัดกิจกรรมรับ น้องก็ต้องรับโทษตามกฎหมาย ซึ่งแม้ว่าจะยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการรับน้องโดยตรง แต่ก็มี การนำเอาประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุขึ้นอีกในอนาคต

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับน้องและปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน บทความนี้จึงมุ่งศึกษา ประวัติและความเป็นมาของประเพณีรับน้องในประเทศไทย ความหมายและความสำคัญของระบบ SOTUS ที่ ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกิจกรรมรับน้อง ศึกษาบทบัญญัติทางกฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดจาก กิจกรรมรับน้อง และวิเคราะห์ถึงอนาคตของการจัดกิจกรรมรับน้องว่าควรจะมีอยู่ต่อไปหรือเปลี่ยนแปลง รูปแบบอย่างไรเพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่า เทียมกัน

๒. ความเป็นมาของการรับน้องและระบบ SOTUS

๒.๑ ความเป็นมาของการรับน้อง

ประวัติรับน้องในประเทศไทยเริ่มจากการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระหว่างคณะแพทยศาสตร์กับคณะวิทยาศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้มีเหตุการณ์ที่ผู้เล่นของคณะแพทยศาสตร์ถูกผู้เล่นในทีมตรงข้ามวิ่งเข้าต่อย ซึ่งสโมสรของศิริราชสืบทราบว่าได้มีการตระเตรียมวางแผนการไว้ก่อนแล้ว จึงได้ส่งหลักฐานฟ้องร้องไปทางสโมสรกลางให้จัดการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดนั้น ต่อมาได้มีการพิจารณาและได้สวนกันหลายครั้งและมีการตัดสินใจให้ยอมความไม่เอาเรื่องกัน ซึ่งทำให้นิสิตแพทย์ส่วนมากไม่พอใจเนื่องด้วยนิสิตคณะวิทยาศาสตร์บางส่วนจะต้องมาเรียนปีสองที่คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล จึงมีข่าวลือออกมาว่าจะมีการแก้แค้นกันเกิดขึ้น แต่ถึงเวลาที่นิสิตใหม่จะต้องมาเรียนที่ศิริราช คณะกรรมการสโมสรสาขาศิริราชได้มีความเห็นว่า การแก้แค้นจะทำให้แตกความสามัคคี และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใด ดังนั้นชาวศิริราชจึงได้ตกลงเลือก จัดการเลี้ยงต้อนรับเป็นการแสดงการให้อภัยและเชื่อมความสามัคคีแทน ทำให้พิธียกโทษกลายเป็นประเพณีประจำคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งต่อมาคือประเพณีรับน้องข้ามฟากของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และได้ขยายวงกว้างออกไปยังหมู่คณะอื่น ๆ ในเวลาต่อมา

ส่วนกำเนิดการรับน้องแบบรุนแรงหรือระบบวิวาห์สำหรับประเทศไทยซึ่งคนไทยทั่วไปเข้าใจว่าเป็น "ระบบโซตัส" มาจากโรงเรียนป่าไม้ภาคเหนือหรือวิทยาลัยเกษตรกรรมแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งกลายเป็นมหาวิทยาลัยแม่ใจในปัจจุบัน รับระบบนี้มาใช้เป็นแห่งแรก โดยอาจารย์ในยุคบุกเบิกส่วนใหญ่ที่จบจากวิทยาลัยเกษตรกรรมลอสบานยอส (Los Baños) ที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ ได้นำระบบวิวาห์ถ่ายทอดให้กับนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้อาจารย์บางท่านก็ถูกส่งไปตั้งมหาวิทยาลัยออริกอนสเตต (Oregon State University) และมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ (Cornell University) ที่สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นต้นฉบับของระบบวิวาห์ ประเพณีที่ว่านี้ก็คงติดตัวท่านเหล่านั้นเข้ามาเช่นกัน และเมื่อมีการตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปีพ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งในช่วงแรกนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้รับนิสิตจากวิทยาลัยเกษตรกรรมเข้าศึกษาต่อระบบวิวาห์จึงถูกใช้ในการรับน้องด้วย (สำเนา ขจรศิลป์ และบุญเรียง ขจรศิลป์, ๒๕๓๑)

๒.๒ ระบบ SOTUS คืออะไร

คำว่า SOTUS มาจากตัวอักษรนำของคำในภาษาอังกฤษ ๕ คำ โดยปัจจุบันยึดความหมายตามโคลงโซตัสซึ่งเป็นโคลงสี่สุภาพที่พบในหนังสือเพชรซีกุนโบราณ จากห้องสมุดภาควิชาวิศวกรรมโยธา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นต้นกำเนิดของระบบโซตัสขึ้นมาครั้งแรก โดยแต่ละคำและความหมายของโคลงสี่สุภาพนี้ประกอบด้วย

Seniority คือ การเคารพผู้อาวุโส หรือการสำนึกในความเป็นน้องซึ่งเยาว์กว่าทั้งความรู้และประสบการณ์ เมื่อรุ่นน้องเจียมในความเยาว์กว่าทั้งความรู้และประสบการณ์ และประพฤติอ่อนน้อม เพื่อน้อมรับการสั่งสอนจากผู้ที่มีอาวุโสกว่า

Order คือ การปฏิบัติตามระเบียบวินัย เนื่องจากสังคมประกอบไปด้วยคนจำนวนมาก เมื่อจะทำงานใหญ่จึงจำเป็นต้องแบ่งหน้าที่กันทำ ต้องมีผู้นำและผู้ตามเป็นลำดับ การพาคนหมู่มากไปสู่ความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีระเบียบและรักษาวินัย

Tradition คือ การปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณี มีภาคภูมิใจในธรรมเนียมประเพณีที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมา คุณงามความดีของธรรมเนียมประเพณีเหล่านี้ได้หล่อหลอมต่อเนื่องมาจากรุ่นก่อน ๆ สู่รุ่นน้องและทำให้ทราบมาถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน

Unity คือ การเป็นหนึ่งเดียว หรือความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน มีใจมุ่งสู่เป้าหมายอันเดียวกัน

Spirit คือ การฝึกจิตใจ การเสียสละกายและใจ มีน้ำใจเพื่อสังคม ให้กล้าทำในสิ่งที่ถูก ที่เป็นธรรมยืน
อยู่ได้ในกระแสเชี่ยวของสังคมด้วยความนับถือ

จุดประสงค์ของระบบ คือ การฝึกทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ที่เพิ่งเข้าศึกษา
ระดับมหาวิทยาลัย ร่วมจัดขึ้นโดยรุ่นพี่ในคณะในแต่ละชั้นปี โดยการยึดถือกฎข้อดีทั้งหมด ๕ ข้อ โดยรวมถึง
การเคารพผู้อาวุโสซึ่งเป็นคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณีไทย การปฏิบัติตามคำสั่งเพื่อฝึกการมีระเบียบ
วินัย

เพื่อการถ่ายทอดธรรมเนียมและความรู้จากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง การฝึกความเป็นหนึ่งเดียว เพื่อให้
นักศึกษาเข้าใหม่ที่มาจากพื้นฐานทางสังคมแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความรู้และความเข้าใจ เพื่อพัฒนา
จิตใจของนักศึกษาสำหรับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย พัฒนาการทำงานเป็นกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันพัฒนา
ความเป็นหนึ่งเดียวระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง และสุดท้ายการฝึกจิตใจเพื่อพร้อมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าทั้ง
ทางด้านการเรียน หรือการทำงาน

หากรุ่นน้องตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว รุ่นพี่จะอ้างอภิสิทธิ์ จะใช้การว่ากหรือการตะโกนตำและ
ต่อว่ารุ่นน้อง การออกคำสั่งกับรุ่นน้อง เพื่อบังคับให้รุ่นน้องต้องเกรงกลัวรุ่นพี่ อีกทั้งเพื่อลงโทษผู้ที่ไม่ทำตามที่
สั่ง หรือไม่เห็นด้วยกับระบบดังกล่าว ที่เรียกว่า การกดขี่ หรือลงโทษวินัย กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิด หรือไม่
ยอมปฏิบัติตามคำสั่งรุ่นพี่ จะถูกประนามหรือกลั่นแกล้งต่าง ๆ นานา ใช้อำนาจสั่งลงโทษต่างๆ (Porkanpich,
๒๕๖๒)

๓. ปัญหาที่เกิดจากการการรับน้อง

กิจกรรมการรับน้องส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในช่วงการเปิดภาคการศึกษาใหม่ โดยรุ่นพี่ของแต่ละสถาบันก็
จะมีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ซึ่งกิจกรรมรับน้องนี้สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็น
ทางการและที่ไม่เป็นทางการ โดยในลักษณะที่เป็นทางการนั้นหมายถึง ได้มีการขออนุญาตหรือได้รับอนุญาต
ให้มีการจัดกิจกรรมรับน้องโดยสถาบันการศึกษา ซึ่งจะมีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน บางสถาบันบรรจุกิจกรรม
รับน้องเช่นนี้เอาไว้ในปฏิทินการศึกษาด้วย ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มี
การจัด “การรับน้องขึ้นดอย” ซึ่งเป็นการให้นักศึกษาใหม่ได้เดินขึ้นไปนมัสการพระธาตุดอยสุเทพ โดยมี
ระยะทาง ๑๔ กิโลเมตร และมีรุ่นพี่ ศิษย์เก่า และคณาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวและคอยดูแลอย่างใกล้ชิด
ในขณะที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีกิจกรรมที่ใช้ชื่อว่า “การรับเพื่อนใหม่” ที่จะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับ
ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัย แนะนำแนวทางการศึกษา การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย และให้ “เพื่อน
ใหม่” ได้ทำกิจกรรมที่เป็นการหล่อหลอมให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ส่วนกิจกรรมที่มีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ
นั้นหมายถึง การจัดกิจกรรมขึ้นโดยรุ่นพี่ ไม่มีการขออนุญาตจากสถาบันการศึกษา โดยส่วนใหญ่มักใช้ชื่อ
กิจกรรมอื่นเพื่อให้เข้าใจว่าไม่ใช่กิจกรรมรับน้อง และเป็นการจัดนอกสถานศึกษาเพื่อมิให้มีการควบคุมดูแล
จากสถาบันการศึกษาได้สะดวก โดยรูปแบบกิจกรรมจะใช้ระบบ SOTUS ที่เน้นการใช้ความรุนแรงทั้งทาง
ร่างกายและจิตใจ ซึ่งนำไปสู่การเกิดปัญหาตามมาดังจะพบเห็นได้ทั่วไปตามสื่อต่างๆ ที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการ
การรับน้องโหด การทำร้ายร่างกาย ทารุณรุ่นน้อง เช่น การบังคับให้ตีม็ครีเอตม็ครีเอตแอลกอฮอล์ หากไม่ทำตามก็
จับกรอกปาก ให้ถอดเสื้อกิ้งบนก้อนน้ำแข็งกลางแดด สั่งให้รุ่นน้องนั่งตากแดด ไม่ให้กินข้าวกินน้ำโดยอ้างว่า
เพื่อฝึกความอดทน การพูดจาข่มขู่ ตะคอก หลอกให้รุ่นน้องเกิดความกลัว การให้รุ่นน้องแสดงออกถึง
พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างชาย-หญิงในลักษณะที่ไม่สมควร เป็นต้น

ซึ่งรุ่นพี่จะอ้างสิทธิของการเป็นผู้ที่มาก่อน สั่งให้รุ่นน้องปฏิบัติ ตามความต้องการของตนเอง หากรุ่นน้องไม่ปฏิบัติตามก็จะลงโทษ หรือพูดจาข่มขู่ กดดัน จนรุ่นน้อง ต้องยอมทำตาม (พิณพลอย, ๒๕๕๙ น. ๒๕)

ตัวอย่างของกรณีการรับน้องเกินกว่าเหตุที่เคยเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๒ โดยนักศึกษาปี ๑ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งถูกรับน้องอย่างรุนแรง ถูกบังคับให้ใช้อาวุธปืนยิงคนอื่น เมื่อไม่ยอมจึงถูกรุ่นพี่บังคับให้ยิงตัวเอง แต่ก็ไม่ยอมยิงอีกจึงทำให้ถูกรุ่นพี่รมซ้อมชกต่อยที่หน้าอกจนเขียวช้ำและยังสั่งให้รุ่นน้องถอดกางเกงใช้สีสเปรย์พ่นแล้วใช้ไฟแช็กกลนเผาจนเพชรบริเวณอวัยวะเพศจนไหม้หมด และมีกรณีที่รุ่นพี่บังคับกินพริก กินกระเทียม กินหอมแดง กินวาซาบิ มะระขึ้นจนอ้วกทุกวัน เช่นเดียวกับหนึ่งในนักศึกษาที่ถูกรุ่นพี่เตะต่อยหน้าอก ใช้สีสเปรย์พ่นหน้าพ่นหัวอวัยวะเพศแล้วใช้ไฟแช็กกลนเผาจนเพชรและยังใช้ปืนจ่อหัว โดยนักศึกษาปี ๑ คณะวิศวกรรมศาสตร์เผยว่าขณะนี้เพื่อนที่เข้ามาเรียนรุ่นเดียวกันลาออกโดยไม่แจ้งความจำนงไปเกือบหมดจากจำนวน ๑๗๙ คน เหลือเพียง ๕๐ คนเท่านั้น (Sportman, ๒๕๕๒)

อีกหนึ่งกรณีที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคมปี ๒๕๖๔ ที่นักศึกษาแผนกวิศวกรรมก่อสร้างถูกรุ่นพี่ซ้อมลงโทษด้วยการเวียนกันทำร้ายร่างกาย เพราะไม่ยอมทำตามที่รุ่นพี่สั่ง ขณะเตรียมจัดงานรับน้องจนอาคารสาหัสและถูกส่งรักษาตัวที่ รพ.นาน ๘ วัน ก่อนจะเสียชีวิตในช่วงต้นเดือนมิถุนายน ๒๕๖๔ อย่างไรก็ตามจนถึงขณะนี้เวลาผ่านมานานเกือบ ๑ ปี แต่คดียังไม่มีความคืบหน้า และยังไม่สามารถหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้ (ไทยรัฐออนไลน์, ๒๕๖๕)

กรณีล่าสุดที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้เมื่อช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ วัย ๑๙ ปีของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งเสียชีวิตหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องใหม่ โดยถูกรุ่นพี่ปี ๒ ชักชวนไปเล่นกีฬา แต่กลับกลายเป็นการรับน้อง และทำการทำร้ายร่างกาย รวมถึงบังคับให้ดื่มเหล้าจนหมดสติ ถึงแม้รุ่นพี่พยายามบ่มหัวใจช่วยชีวิตและนำส่งโรงพยาบาลแต่นักศึกษารายดังกล่าวได้เสียชีวิตระหว่างทาง กรณีนี้แม้รุ่นพี่ทุกคนยอมรับผิดในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกราบทำขอโทษ แต่ผู้ปกครองของนักศึกษาปี ๑ ที่เสียชีวิตก็ได้ยืนยันจะดำเนินคดีกับรุ่นพี่และผู้เกี่ยวข้องให้ถึงที่สุด (ไทยรัฐออนไลน์, ๒๕๖๕)

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นแม้ว่าวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการรับน้องด้วยระบบโซเชียลนั้นมีจุดประสงค์ที่ดีงาม ต้องการสร้างความมีระเบียบวินัย การเคารพผู้อาวุโส และ สร้างความรักความสามัคคี แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาจากการกระทำของรุ่นพี่ที่ทำให้การรับน้องกลายเป็นสิ่งที่โหดร้าย ใช้ความรุนแรง ลามกอนาจาร ไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รุ่นพี่มักใช้อำนาจในทางที่ผิด คิดว่าเป็นรุ่นพี่จะสั่งให้รุ่นน้องทำอะไรก็ได้ รุ่นน้องจะต้องทำตามทุกอย่าง เมื่อรุ่นน้องโดนกระทำมาก ๆ พอได้ขึ้นมาเป็นรุ่นพี่ก็มักจะใช้อำนาจในการแก้แค้น เป็นการทำให้สนองตอบความต้องการของตนเองโดยหลงลืมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามและจุดประสงค์ที่แท้จริงของการรับน้องไป การรับน้องในลักษณะที่ใช้ความรุนแรง ป่าเถื่อนโหดร้าย ละเมิดสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้ ยังส่งผลกระทบต่อสังคมและผู้ที่ถูกรับน้องในหลาย ๆ ด้านอีกด้วย ผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือผลต่อร่างกายและจิตใจของรุ่นน้อง การถูกรุ่นพี่ที่ร้าย สั่งให้ทำกิจกรรมที่อันตราย ให้ออกกำลังกายที่มากเกินไป หรือให้ทำกิจกรรมที่ผิดธรรมชาติ มักก่อให้เกิดการบาดเจ็บทางกาย ในบางรายถึงกับได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ชีวิตได้ตามที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่ในปัจจุบัน ส่วนผลกระทบทางจิตใจนั้น รุ่นน้องบางคนก็โดนรุ่นพี่พูดจาข่มขู่ บังคับ กดดันให้ทำสิ่งต่าง ๆ จนเกิดความกลัว ซึ่งสถานะที่มีความวิตกกังวลมากยังส่งผลกระทบต่อร่างกายด้วย (พิณพลอย, ๒๕๕๙ น. ๒๗)

เห็นได้ว่าปัญหาการรับน้องยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ในปัจจุบันจะมีสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวคราว ความรู้ และเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เกิดจากการรับน้องและค่านิยมที่ไม่

ถูกต้องของรุ่นพี่ ปัญหาเหล่านี้ก็มีได้หมดไป แต่กลับมีการพยายามหลบเลี่ยงเพื่อมิให้มีการพบเห็นและมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนทำให้เกิดการสูญเสียดังที่ปรากฏเป็นข่าว

๔ บทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดจากการรับน้องรุนแรงเกินกว่าเหตุ

การจัดกิจกรรมรับน้องที่รุนแรง ละเมิดสิทธิเสรีภาพ และขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในสถาบันการศึกษา โดยส่วนมากมักก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ หรือบางกรณีอาจถึงแก่ชีวิตของรุ่นน้องที่เข้าร่วมกิจกรรม หรือเป็นการบังคับข่มขู่ให้รุ่นน้องต้องกระทำการใดๆ ซึ่งการกระทำของรุ่นพี่ที่จัดกิจกรรมอาจเข้าองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้หลายกรณี ซึ่งหากเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือชีวิตของรุ่นน้องโดยตรง ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม รุ่นพี่มักจะอ้างว่าตนไม่มีเจตนาที่จะทำร้ายร่างกาย หรือทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต แต่หากเป็นการกระทำที่ปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ซึ่งอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ การกระทำความผิดดังกล่าวก็อาจเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้ (พิณพลอย, ๒๕๕๙ น. ๖๕-๖๖)

๔.๑ การบังคับให้รุ่นน้องทำกิจกรรมใด ๆ จนนำมาซึ่งการเสียชีวิต เช่น การไล่อุ่นน้องลงไปทะเลทิ้งๆ ที่ไม่รู้ว่รุ่นน้องว่ายน้ำเป็นหรือไม่จนเกิดเหตุรุ่นน้องจมน้ำเสียชีวิต ย่อมเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามมาตรา ๒๙๑ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

๔.๒ หากเกิดกรณีเดียวกันแต่รุ่นน้องไม่ได้รับอันตรายถึงชีวิต แต่ได้รับอันตรายสาหัสก็ต้องรับผิดตามมาตรา ๓๐๐ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๔.๓ กรณีที่เห็นได้ชัดเจนว่รุ่นพี่ที่จัดกิจกรรมทำร้ายร่างกายรุ่นน้อง เช่น การนำเทียนไขมาหยดลงบนผิวหนัง ย่อมเป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๕ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๔.๔ หากการทำร้ายนั้นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัส รุ่นพี่ต้องรับผิดตามมาตรา ๒๙๗ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นถึงสองแสนบาท”

๔.๕ การกระทำที่อาจไม่ถึงกับเป็นการประทุษร้าย แต่มีการใช้กำลังกับรุ่นน้อง เช่น ผลักหน้าอก กระชากแขน ก็เป็นความผิดตามมาตรา ๓๙๑ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๔.๖ การบังคับให้รุ่นน้องต้องเข้าร่วมกิจกรรม ไม่อนุญาตให้กลับบ้าน ต้องเข้าร้องเพลงเชียร์ หรือการบังคับข่มขู่ให้ร่วมทำกิจกรรมที่น่าอับอาย ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเข้าองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๓๐๙ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือ

จำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” มาตรา ๓๑๐ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔.๗ กิจกรรมการว่าก้องที่มีการใช้คำพูดที่รุนแรง หยาดคาย ทำให้ผู้ที่ถูกรับน้องหวาดกลัว แม้ไม่มีการบังคับให้ต้องกระทำการใดๆ และไม่มีการทำอันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของผู้ที่ถูกรับน้อง แต่การกระทำดังกล่าวก็อาจเป็นความผิดตามมาตรา ๓๙๒ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้ ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการขู่ข่มขู่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ถ้าการกระทำผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือ ต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๗ หรือมาตรา ๒๙๘ นั้น

นอกจากนี้หากอาจารย์ประจำสถาบันปล่อยปะละเลยให้มีการกระทำดังกล่าว ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อีกด้วย (Natchaphon B., ๒๕๖๔)

๕. ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหารับน้อง

๕.๑ ให้ประชาชนโดยทั่วไปและคนที่จะเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับน้องที่รุนแรง ซึ่งจะทำให้ตระหนักว่าปัญหาการรับน้องระบบว่ากหรือระบบ SOTUS ที่ใช้ในการรับน้องนี้เป็นปัญหาของสังคม เป็นการสร้างความรุนแรงต่อเพื่อนมนุษย์ และเป็นวิธีการที่นำไปสู่การสูญเสีย สำหรับการจัดการกับปัญหาดังกล่าวในต่างประเทศได้มีการรวมกลุ่มของนักวิชาการ ผู้ปกครอง และนักศึกษาที่ต้องเจอกับระบบนี้ในสหรัฐอเมริกา แคนาดา ฟิlippินส์ และอินเดีย มีการจัดตั้งเว็บไซต์ของตนเองขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายจากการรับน้องระบบนี้เช่น www.stophazing.com และ www.insidehazing.com ส่วนในประเทศไทยนั้นคล้ายๆกับในมาเลเซียและฟิลิปปินส์ที่ยังไม่มีการรวมกลุ่มของนักวิชาการ ผู้ปกครอง และนักศึกษาที่ต้องเจอกับระบบนี้ที่เป็นรูปธรรม แม้ว่าสาธารณชนในประเทศไทยนั้นมองการรับน้องและระบบโซเชียลในแง่ลบก็ตาม แต่ก็ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องความรุนแรงผ่านทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ในส่วนของการให้คนที่เข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับน้องระบบว่ากนั้น เพื่อให้น้องใหม่จะได้รู้จักสิทธิเสรีภาพของตนเองในการที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อของการรับน้องที่รุนแรง เพราะโดยมากน้องใหม่มักจะไม่กล้าพูด ทางมหาวิทยาลัยเองควรจะมีความเกี่ยวข้องกับการรับน้องเพื่อให้น้องใหม่เข้าใจว่ากิจกรรมใดเป็นสิ่งที่ยอมรับได้หรือกิจกรรมใดเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ โดยการจัดทำคู่มือนักศึกษา ที่มีบรรจุข้อมูลความรู้และกฎระเบียบที่พึงกระทำรวมถึงข้อห้ามต่างๆ ซึ่งมีทั้งคู่มือสำหรับนักศึกษาโดยเฉพาะและคู่มือสำหรับพ่อแม่ นักศึกษาและคนใน ซึ่งในมหาวิทยาลัยหลายแห่งในสหรัฐและแคนาดาได้ทำคู่มือเหล่านี้ขึ้นมา

๕.๒ การใช้วิธีการอื่นๆในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง ในการเปลี่ยนแปลงวิธีการรับน้อง รุ่นพี่ควรทำตัวเป็นคนต้อนรับน้อง (Initiators) ไม่ใช่เป็นคนแกล้งน้องหรือ ว่ากเกอร์ (Hazers) ควรมองน้องใหม่เป็นคนมากกว่าว่าตลกและไม่ควรเอาคินเหมือนกับที่ตัวเองเคยโดนมาก่อน ผู้เกี่ยวข้องกับการรับน้องทุกฝ่ายควรจะต้องตระหนักถึงการร่วมกันระหว่างรุ่นพี่และน้องใหม่โดยเปิดโอกาสให้น้องใหม่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นว่าพิธีการรับน้องควรจะเป็นอย่างไร เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยอีกทางหนึ่ง อีกทั้งทางสถาบันการศึกษาควรเสนอแนะแนวทางการรับน้องแบบใหม่ควบคู่กันไปกับการยกเลิกระบบเก่า หรือขอรับรองให้รุ่นพี่เลิกใช้วิธีการข่มขู่หรือให้รุ่นน้องทำอะไรที่น่าอับอาย เพราะการรับน้องไม่จำเป็นต้องทำในลักษณะดูหมิ่นหรือขู่บังคับกดดันรุ่นน้อง มีวิธีอื่นอีกมากมายที่สามารถจะสร้างความสมัครสมานสามัคคีระหว่างรุ่นพี่กับรุ่น

น้องได้เหมือนกับที่มหาวิทยาลัยของไทยในอดีตเคยทำก่อนมีระบบว๊าก เพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการรับน้องทางมหาวิทยาลัยอาจจะมึนโยบายและมาตรการห้ามกิจกรรมบางประเภท เช่น การห้ามมีกิจกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมโหดโผนเกินกว่าเหตุ หรือการละเล่นพิเรนที่เกดอันตราย หรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการตี้มแอลกอฮอล์ในมหาวิทยาลัยที่ควรจะห้ามเด็ดขาด โดยเฉพาะในเวลารับน้อง

๕.๓ การใช้มาตรการทางกฎหมาย แม้ว่าสถาบันการศึกษาในสหรัฐ แคนาดา ฟิลิปปินส์ มาเลเซียและอินเดียจะมีนโยบายและกฎในการรับน้อง (initiation policy) ที่เป็นรูปธรรมซึ่งไม่สนับสนุนการรับน้องระบบว๊าก แต่การรับน้องระบบว๊ากก็ยังไม่หมดไป และสถาบันการศึกษาเองก็เอาไม่อยู่กับพฤติกรรมที่เลยเถิดของนักศึกษาที่ยังด้อยวุฒิภาวะถึงแม้สถาบันการศึกษาจะมีระเบียบในการกำกับควบคุมสิ่งเหล่านี้ เนื่องจากรุ่นพี่ก็จะไปหาที่ลี้ภัยนอกรสถาบันการศึกษาที่อื่นที่สามารถรับน้องในระบบว๊ากได้โดยไม่มีใครเห็นต่อไป ซึ่งการรับน้องนอกรสถาบันที่อาจารย์ก็มักจะทำตัวออกห่างปัดความรับผิดชอบในเรื่องการรับน้องหรือเอื้อมือเข้าไปไม่ถึง ดังที่ศาลสูงศรีลังกาให้เหตุผลในการตัดสินว่าการรับน้องระบบว๊ากเป็นสิ่งที่ขัดกับรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ว่า “ในเมื่อสังคมศรีลังกาจัดการกับระบบว๊ากไม่ได้ศาลก็ต้องดำเนินการ” ดังนั้นในสหรัฐ แคนาดา ฟิลิปปินส์ อินเดีย และศรีลังกาจึงมีการออกกฎหมายต่อต้านการรับน้องแบบรุนแรงทั้งในระดับรัฐและระดับชาติโดยถือเป็นความผิดทางอาญาซึ่งมีข้อดีก็ตรงที่ทำให้ระบบว๊ากไม่ว่าจะกระทำที่ไหน ไม่ว่าจะป็นในหรือนอกรสถาบันที่สถาบันการศึกษา ตำรวจสามารถเอาผิดทางอาญาได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้มึน้องใหม่ตายบาดเจ็บหรือพิการขึ้นมาก่อนไม่เหมือนกับในประเทศไทยหรือมาเลเซียที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงขึ้นมาควบคุมแต่ไม่สามารถดำเนินคดีได้ถ้าไม่มีการตายหรือบาดเจ็บเกิดขึ้น หรือมีการตรวจตราโดยไม่บอกล่วงหน้าและทำการลงโทษบุคคลที่ทำวิตถารหรือทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง เหตุการณ์ต่างๆในบ้านเราจะพัฒนาไปสู่การออกกฎหมายต่อต้านการรับน้องหรือไม่ ไม่อาจทราบได้ เพราะกว่าที่ประเทศเหล่านั้นจะมาถึงขั้นนี้ได้ ก็ต้องผ่านความสูญเสียมากมาย ผ่านกระบวนการเคลื่อนไหวของสังคมของพ่อแม่ผู้ปกครองรวมทั้งของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยด้วย

บรรณานุกรม

ไทยรัฐออนไลน์. (๒๖๖๕). แม่น้องปลื้ม เขี่ยช่อมโหดรุ่นพี่อุเทนถวาย ร้องขอความเป็นธรรม ๑ ปีคดีไม่คืบ. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕, แหล่งที่มา :

<https://www.thairath.co.th/news/crime/๒๓๔๕๔๓๖>

ไทยรัฐออนไลน์. (๒๖๖๕). แจ้งข้อหา ๗ นักศึกษา มทร.อีสาน “รับน้องโหด” ปี ๑ ชกอกล้มทั้งยืน. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕, แหล่งที่มา :

<https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/๒๓๔๒๔๒๗>

พิณพลอย สุทินประภา. (๒๕๕๙). ความยินยอมในทางอาญา : ศึกษากรณีรับน้องที่ขัดคัดัดศรีความเป็นมนุษย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำเนา ขจรศิลป์ และบุญเรียง ขจรศิลป์ (๒๕๓๑). รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาเกี่ยวกับการประชุมเชียร์และการต้อนรับน้องใหม่ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอนแก่น เชียงใหม่และสงขลานครินทร์. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย

Natchaphon.B, กฎหมายรับน้องควรรู้ ผู้ปกครองและน้องปีหนึ่งควรรู้. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕, แหล่งที่มา : <https://www.sanook.com/campus/๑๓๙๘๓๒๓/>

Porkanpich. (๒๕๖๒). ต้นกำเนิดการรับน้อง ระบบSOTUS – มีที่มาจากอะไร ทำไมต้องมี!! สืบค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕, แหล่งที่มา : <https://campus.campus-star.com/variety/๑๒๑๖๔.html>

Sportman, (๒๕๕๒). แห้แฉสารพัดวิธี รับน้องโหดอุเทน. สืบค้นเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕, แหล่งที่มา : <http://www.thailandsusu.com/webboard/index.php?topic=๕๕๖๓๙.๐;wap๒>.